

DLE 110 Kvalitative forskningsmetoder i samfunnsvitenskapene

Kursledere: Professor Tor Halfdan Aase og førsteamanuensis Erik Fossåskaret

Nivå: Doktorgrad

Tid: 14.-17. september og 18.-19. november 2010

Sted: Universitetet i Stavanger,

Det samfunnsvitenskapelige fakultet,

Institutt for medie-, kultur- og samfunnsfag

Kontaktperson: elisabeth.enoksen@uis.no, tlf. 51831539

Søknadsfrist: 11. juni 2010

Mål og tema for kurset

Introduksjon:

Utfordringen i tolkende samfunnsvitenskap er å forstå sosiale prosesser og samhandling ut fra gitte *handlingspremisses*. Denne tilnærmingen gir aktørens egen situasjonsforståelse en sentral posisjon i analysen.

Tolkende samfunnsvitenskap er opptatt av to aspekter ved aktørers handlingspremisses. *Relasjonell tilnærming* ser spesielt på samhandling mellom aktører som inngår i nettverk av sosiale relasjoner, der forventede reaksjoner fra 'signifikante andre' former handling og hendelsesforløp. *Kulturanalysen* fokuserer på tilegnede tankemønstre som situasjoner og hendelser blir tolket og evaluert i forhold til. Til sammen søker disse to tilnærmingene å forstå informanters og aktørers *livsverden* i et kontekstuellt perspektiv.

Deltakerne forventes å erverve seg innsikt i en del klassiske og nyere metodiske verktøy som setter dem i stand til å planlegge og utføre tolkende analyser av ulike datakilder som intervju, samtaler, observasjon av atferd, materielle omgivelser, og skriftlige tekster. Deltakerne vil også kunne argumentere vitenskapsteoretisk for de metodene de velger å bruke i egen forskning. Det forutsettes at de gjennom emnet får et kvalifisert grunnlag for å vurdere etiske dimensjoner ved slik forskerinvolvering og tett rapportering fra informantens verden som kvalitative metoder innebærer.

Målgruppe

Kurset inngår i UiS/Det samfunnsvitenskapelige fakultets fellestilbud for doktorgradskandidater. Det er åpent for studenter og personer med kunnskaper i samfunnsvitenskapelig metoder på mastergradsnivå. Kurset lyses ut også nasjonalt, og vil således være åpent for søkere fra andre læresteder.

Deltakerne bes levere to siders tekst om eget doktorgradsprosjekt, *med særlig vekt på problemstilling og metodebruk*.

”Hospitanter”

I den grad plassen tillater det, er forelesningene åpne for andre enn de som har fått plass som ordinære deltakere på kurset.

Studiepoeng

Kurset gir 10 studiepoeng – under forutsetning av deltakelse under *hele kurset*, fordelt på to samlinger, og godkjent paper på ca. 15 sider. *Paperet skal forholde seg til utvalgte deler av kursets tematikk*. I tillegg kan det ta opp andre metodespørsmål av kvalitativ art.

Frist for levering av endelig paper til godkjenning er satt til *15. februar 2011*.

Kurslederene vurderer innleverte paper innen *1. april*.

Karakter: bestått/ikke bestått

Presentasjon og innlevering av paper

Under samlingen i september 2010 vil deltakerne innen en tidsramme på ca. 5 minutter få presentere sine, gjerne foreløpige, tanker om hvilke tema de vil skrive paper om.

Ved samlingen i november 2010 vil det bli satt av tid for deltakerne til å presentere utkast paper, med påfølgende kommentarer fra kursansvarlige og andre deltakere. Det forventes at deltakerne leverer utkast til paper innen *5. november 2010*.

Frist for levering av endelig paper til godkjenning er satt til *15. februar 2011*.

Kurslederene vurderer innleverte paper innen *1. april*.

Program for samlingen 14. - 17. september 2009

Tirsdag 14. september

1415 - 1430 Introduksjon – Informasjon. Rundstykke og kaffi

1430 – 1730 *Erik Fossåskaret*: Grunnlagsperspektiv i kvalitative metoder

- Sosiale fenomen har både mengde og innhold
- Individ, involvering og intensjon
- Status, - repertoar og – inventar
- Forskarens status i feltet
- Kategori som analytisk reiskap
- Samle inn eller skape data

NB. Forelesingane, med samtalar mellom deltakarar og forelesar, tirsdag ettermiddag, er tenkt som ei kortfatta innføring for dei som har hatt lite kontakt med kvalitativ metodelære frå studium på lågare nivå, eller som kan ha nytte av å friske opp tidlegare kunnskap. Kursdeltakarar som er fortrulege med kvalitativ metodelære opp til masternivå, kan velje å begynne kurset onsdag morgon.

Onsdag 16. september

0915 – 1000 Kort deltakerpresentasjon

1015 – 1400 *Tor Halfdan Aase*: Vitenskapsteoretisk forankring for kvalitative metoder

- Epistemologiske alternativer: “correspondence” eller “coherence”?

- Eklektisisme: er det mulig å kombinere positivistiske metoder med fenomenologisk filosofi?
- Er 2500 års europeisk filosofi et gedigent feilspor?
- Nyere vitenskapsteori: ”erfaringsrealisme”

1145-1230 Innlagt lunsjpause

1415-1600 *Turid Rødne*: Kvalitativ metode. Så lett å ty til, men så vanskelig å få til

Torsdag 16. september

0915 - 1400 *Tor Halfdan Aase*: Semiotikk for samfunnsvitere

- Hva kan informantens kategorier si om deres livsverden?
- Metaforers rolle i meningstilskriving og i kommunikasjon
- Tillempling av Peirce’s semiotiske teori for anvendelse i samfunnsvitenskapen
- Tekst og kontekst. Eksempel på praktisk tekstanalyse

1145-1230 Innlagt lunsjpause

1415 – 1600 *Erik Fossåskaret*: Det ustrukturerte intervjuet som samhandling

- Intervjuet i interaksjonistisk perspektiv
- Kva innsikt gir intervjuet om forhold utover intervjusituasjonen?
- Forskaren som medskapar av informantens livshistorie

1900 Treff Akropolis, sted for enkel servering i Stavanger sentrum

Fredag 17. september.

0915 - 1200 *Tor Halfdan Aase*: Kvalitative metoder i praksis.

- Hvordan forstå æresdrap?

1200 – 1245 Lunsj

1245 – 1400 *Oppsummering*

- 5 minutter fra hver av deltakerne med tanker om hva deres paper kan komme til å legge vekt på
- Råd for skriving av paper

Relevant litteratur

Mer enn som pensum skal listen nedenfor forstås som forslag til litteratur som i utvalg bør leses i forkant av kurset, og nyttes ved skriving av paper i kurset. Det forventes at paperet refererer til relevant faglitteratur i et omfang av minimum 600 – 800 sider. De tekstene kan hentes fra listen nedenfor, eller fra annen aktuelle litteratur.

Deltakere som ikke kjenner seg fortrolige med grunnleggende forståelse av kvalitative forskningsmetoder, kan ha nytte av å lese Cato Wadel 1991: *Feltarbeid i egen kultur*, SEEK, Flekkefjord, før de gir seg i kast med annen litteratur fra listen nedenfor.

Briggs, C.L. 1996 (1986): *Learning how to ask*.

- Cambridge University Press, Cambridge
- Bryant, Antony and Kathy Charmaz, eds., (2007): *The Sage Handbook of Grounded Theory*, Sage, Los Angeles.
- Corbin, Juliet and Anselm Strauss (2008): *Basics of Qualitative Research. Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*, Sage, Los Angeles.
- Denzin, N.K. & Lincoln, Y.S. (eds) 1999: *Collecting and interpreting qualitative materials*. SAGE, London
- Fiske, J. 1991: *Introduction to Communication Studies*. Routledge, London
- Fontana, Andrea & James H. Frey: "The interview - From Structured Questions to Negotiated Text," i Denzin, N.K. & Lincoln, Y.S. (eds): *Handbook of Qualitative Research*. SAGE, 2000, London.
- Guldvik, Ingrid 2002: "Troverdighet på prøve. Om gruppeintervju som metode for å produsere valide data om politiske diskurser" i Tidsskrift for samfunnsforskning, nr. 3, 2002.
- Hall, Thomas 2008 Hurt and the city: Landscapes of urban violence. *Social Anthropology* Vol. 16:63-77.
- Hastrup, K. & Ramløv, K. (red.) 1989: *Kulturanalyse. Fortolkningens forløb i antropologien*. Akademisk Forlag, København
- Hausman, C.R. 1993: *Charles S. Peirce's evolutionary philosophy*. Cambridge University Press, Cambridge
- Hydén, Margareta 2000: "Forskningsintervju som relationell Praktikk," i Hanne Haavind (red.): *Kjønn og fortolkende metode. Metodiske muligheter i kvalitativ forskning*. Gyldendal Akademisk
- Lakoff, G. & Johnson, M. 1980: *Metaphors we live by* Chicago University Press, Chicago
- Lakoff, G. & Johnson, M. 1999: *Philosophy in the Flesh* Basic Books, New York
- Marcus, George(1995) Ethnography in/of the World System: The Emergence of Multi – Sited Ethnography. *Annual Review of Anthropology*, 24:95-117.
- Madriz, Esther, 2003: "Focus Groups in Feminist Research", i Denzin, N.K. & Lincoln, Y.S. (eds): *Collecting and Interpreting Qualitative Materials*, SAGE, 2003, London.
- Mik-Meyer, Nanna og Margaretha Järvinen 2005 *Kvalitative metoder et interaktionistisk perspektiv*. København. Hans Reitzels Forlag
- Miller, J and B. Glassner, 2004: "The 'Inside' and the 'Outside'. Finding Realities in Interviews," I David Silverman: *Qualitative Research Theory Method and Practice*. SAGE, London.
- Seale C. Gobo G. Gubrium J.F. & Silverman D. (eds) 2004: *Qualitative Research Practice*. SAGE Publications, London.
- Aase, Tor Halfdan og Erik Fossåskaret 2007: *Skapte virkeligheter*. Universitetsforlaget. Oslo